

Případové studie – 19. 5. 2015

Práva sexuálních menšin

I. Osvojení

Pavel žije v registrovaném partnerství od roku 2008. V březnu 2014 podal u městského úřadu (odboru sociální péče a zdravotnictví) žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli (dále též jen „žádost“). Svou žádost doložil veškerými přílohami předepsanými zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „ZoSPOD“). Úřad ale řízení usnesením zastavil.

Z odůvodnění městského úřadu:

Žádost je zjevně nepřijatelná, jelikož žadatel nespĺňuje požadavky ustanovení § 800 občanského zákoníku. Citované ustanovení neumožňuje osobám v registrovaném partnerství podat žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli. Proto bylo řízení v uvedené věci zastaveno.

V zákonné lhůtě podal Pavel odvolání ke krajskému úřadu prostřednictvím městského úřadu.

Z odvolání plyne následující:

Městský úřad se při zamítnutí žádosti odvolal na ustanovení § 800 OZ, přičemž v citovaném ustanovení není stanoveno vůbec nic o registrovaném partnerství. Naopak je ve druhé větě prvního odstavce stanoveno, že osvojit může i jiná osoba než manželé či jeden z manželů. Dále žadatel namítá, že o odlišném přístupu k osobám žijícím v registrovaném partnerství se nezmiňuje žádné z ustanovení části druhé hlavy II díl 2 oddíl 2 OZ upravující osvojení. Doplnuje, že zákaz osvojení osobou žijící v registrovaném partnerství stanoví § 13 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví: "Trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte."

Krajský úřad rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

Z rozhodnutí lze vyčíst následující argumentaci:

Přes výše uvedené konstatování je ve III. části odvolání vysloven právní názor, že správní rozhodnutí prvního stupně je v rozporu s právními předpisy, neboť porušuje zákaz diskriminace. Žadatel se přitom odvolává na nejvyšší právní normy jako je Listina základních práv a svobod, Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod atd. Z odůvodnění odvolání dále vyplývá, že žadatel spatřuje diskriminaci v rozdílném zacházení z důvodu sexuální orientace, přičemž je podle něj "skutečným problematickým bodem homosexuální orientace". Žadatel má za to, že splnil veškeré zákonné předpoklady pro zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli. S ohledem na výše uvedené navrhuje, aby bylo předmětné správní rozhodnutí městského úřadu zrušeno a aby bylo vyhověno žádosti žadatele o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli. Krajský úřad posoudil napadené usnesení správního orgánu I. stupně a všechny námítky, které žadatel vznesl. Dospěl přitom k závěru, že městský úřad postupoval v daném případě v souladu s platnými právními předpisy, i když v odůvodnění svého rozhodnutí opomněl uvést, že zákaz

osvojení osobou žijící v registrovaném partnerství stanoví § 13 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, jak žadatel ve svém odvolání správně podotýká. Chybějící citace příslušného ustanovení zákona v odůvodnění napadaného usnesení o zákazu osvojení osobou žijící v registrovaném partnerství však v žádném případě nemůže zvrátit skutečnost, že žádost o zařazení do evidence vhodných osvojitelů žadatele je zjevně nepřípustná. Správní orgán I. stupně tak neměl jinou možnost, než řízení o žádosti zastavit v souladu se správním řádem. Odvolávání se na nejvyšší právní normy s tím, že se správní orgán 1. stupně svým rozhodnutím dopustil porušení zákazu diskriminace, je zcela irelevantní, neboť zprostředkování osvojení se řídí primárně nejlepším zájmem dítěte, nikoliv zájmy dospělých žadatelů. Státní orgány, které mají zprostředkování osvojení ze zákona v kompetenci, musí platnou právní úpravu respektovat. Z výše uvedených důvodů bylo odvolacím správním orgánem rozhodnuto tak, jak je výše uvedeno.

Pavel se obrátil na veřejného ochránce práv a žádá o metodickou pomoc.

Otázky

- 1) Vztahuje se na danou situaci antidiskriminační zákon?
- 2) Postupovaly správní orgány v souladu s právními předpisy?
- 3) Mohl by se Pavel dál bránit?
- 4) Stal se Pavel obětí diskriminace?

II. Změna pohlaví

Alex je mladá úspěšná programátorka, která se rozhodla, že své podnikání přesune do Prahy. Za tím účelem si chtěla pronajmout byt. Nejprve telefonicky dohodla prohlídku bytu a po prohlídce se s makléřkou dohodla, že si byt pronajme. Makléřka jí proto požádala o zaslání kopie občanského průkazu, aby mohla připravit nájemní smlouvu. V občanském průkaze však bylo uvedeno, že je Alex mužského pohlaví. Když se makléřka dlouho neozývala, Alex ji kontaktovala a zjistila, že si majitel věc rozmyslel a byt již nechce dále pronajímat. Dva týdny poté zjistila, že byt je stále nabízen k pronájmu.

Unavená prací a sháněním bydlení si chtěla Alex odpočinout v místním wellness centru. Po předchozích zkušenostech se nejprve emailem dotázala, zda by mohla centrum navštívit a využít dámských šaten. Centru zaslala také své fotografie, na kterých je zachycena feminní žena. Ředitelka centra se jí omluvila a uvedla, že jí umožní vstup pouze skrze mužské šatny, což se Alex nelíbilo.

Zmožena všemi nepříjemnostmi se Alex obrátila na Ministerstvo vnitřní se žádostí o změnu rodného čísla a údaje o pohlaví, aby již nedále nebylo všem hned patrné, že je trans* ženou. Ministerstvo její žádost odmítlo s tím, že jí vydá nové rodné číslo pouze v případě, podstoupí-li operativní změnu pohlaví za současného zneplodnění. S tím Alex nesouhlasila, a proto znovu požádala Ministerstvo o změnu rodného čísla. Ministerstvo v odpovědi pouze zopakovalo svou argumentaci.

Nešťastná Alex se obrátila na veřejnou ochránkyni práv se žádostí o metodickou pomoc.

Otázky

- 1) Dopustila se makléřka, nebo vlastník bytu diskriminace?
- 2) Postupovalo wellness centrum v souladu s právním řádem?
- 3) Konvenuje podmínka sterilizace v případě změny pohlaví ústavnímu pořádku?
- 4) Může se Alex nějak bránit proti postupu Ministerstva vnitřní?